

neslovanského původu jest dovoleno zřici se jihoslovanského občanství a vystěhovati se.

IV. Z á v ě r.

Srovnáme-li tyto zákony s právem starším, na př. s úpravou ve Francii (Code civil novelisovaný dne 26. VI. 1889 a 22. VII. 1893) nebo s poměrně velmi dokonalým zákonem uherským (čl. L. r. 1879), jsou nápadny tyto rysy nové úpravy:

1. Samostatné — aspoň v určité míře — občanství provdané ženy.

2. Větší respektování vůle osoby, o niž jde, jíž bylo — aspoň v nutných případech — přiznáno přímo právo na naturalisaci, nebo právo voliti si občanství, které se jí lépe hodí.

3. Větší zřetel k cizímu zákonodárství. Nabytí i ztráta se v mnohých případech činí přímo závislými na získání nebo ztrátě občanství v jiném státu.

P R A K T I C K É P Ř Í P A D Y.

Výrok nejvyššího soudu, odmítající dovolací odpověď, která nevyhovuje jazykovým předpisům, je aktem soudní judikatury, t. j. rozhodnutím o této odpovědi podle civilního řádu soudního.

Ve sporu cizozemské firmy proti zdejší firmě o náhradu škody nevyhověl nejvyšší soud dovolání žalované strany z věcných důvodů. Zároveň pojal pak do rozsudku usnesení, kterým dovolací odpověď žalující firmy odmítl podle čl. 4. vládního nařízení ze dne 3. února 1926 č. 17 Sb. z. a n., poněvadž žalující straně jako cizozemské firmě nepřísluší jazykové právo podle § 2 zák. ze dne 29. února 1920 č. 122 Sb. z. a n., a poněvadž její dovolací odpověď, podaná právním zástupcem, byla sepsána v jazyku německém. Dohledací stížnosti, podané žalující firmou do tohoto usnesení, ministerstvo spravedlnosti v pořadí instančním vyhovělo a rozhodnutí presidia nejvyššího soudu, které stížnost odmítlo, zrušilo. Nato presidium stížnosti žalující firmy vyhovělo potud, že uznalo, že nejvyšší soud v Brně byl povinen přijati od stěžovatelky dovolací odpověď, sepsanou v jazyce německém, jinak však stížnosti nevyhověno v podstatě z těchto důvodů: Dohlédací stížnosti bylo částečně vyhověno, poněvadž ministerstvo spravedlnosti uznalo, že

podle jazykového zákona není podmínkou pro užívání jazyka menšinového, aby příslušník tohoto jazyka byl zároveň státním občanem Československé republiky. Stěžovatelka, o níž není pochybnosti, že jest příslušnicí jazyka německé menšiny, mohla proto ve věci projednávané u krajského soudu v Moravské Ostravě činiti podání z jazyce německém (čl. 14, 18, 36 jaz. nař.). — Návrhu dohlédací stížnosti, aby nejvyššímu soudu bylo uloženo, aby dovolací odpověď stěžovatelčinu přijal a vyřídil, zejména pokud jde o útraty, v řeči německé, nemohlo býti vyhověno, neboť tento nárok přesahuje meze dohlédací stížnosti, a presidium nejvyššího soudu jako úřad dohlédací není oprávněno, aby navrhované rozhodnutí učinilo (§ 4 j. n., § 96, odst. 1, ústavní listiny, čl. 96, odst. 3, jaz. nař.). Ministerstvo spravedlnosti další dohlédací stížnosti žalující firmy nevyhovělo a rozhodnutí své odůvodnilo takto:

Podle § 7 zák. ze dne 29. února 1920, č. 122 Sb. z. a n. mají býti spory o užití jazyka projednány a rozhodnuty jako správní věci odděleně od věci samé. Nemá tedy jazykový spor podle tohoto ustanovení vlivu na další průběh řízení o věci, zejména je nestaví, ani sám o sobě nepřerušuje. Proto také ustanovilo vládní nařízení ze dne 3. února 1926 č. 17 Sb. z. a n. v čl. 96, odst. 3, že dohledací úřad, je-li třeba, nařídí nápravu, která je podle povahy věci ještě možná. Jakmile však věc sama jest již skončena, není možná náprava, i když bylo uznáno, že bylo porušeno jazykové právo, neboť ani jazykový zákon sám ani vládní nařízení k jeho provedení vydané nemohly ustanoviti a neustanovily, že se po příznivém vyřízení jazykového sporu může obnoviti řízení ve věci samé. Ministerstvo přiklonilo se k názoru v odpor vzatého rozhodnutí, že stěžovatelčin návrh přesahuje meze dohlédací stížnosti, dotýká se již rozhodnutí věci samé, které nabylo právní moci.

Stížnost do tohoto rozhodnutí podanou zamítl nejvyšší správní soud z těchto důvodů:

Otázka, zda odmítnutím dovolací odpovědi stěžovatelčiny podané v jazyku německém, byla porušena jazyková práva stěžovatelčina, byla právoplatně rozřešena rozhodnutím presidia nejvyššího soudu v Brně v její prospěch. Byloť rozhodnutím tím vysloveno, že stěžovatelka byla oprávněna činiti ve sporu podání v jazyce německém, a že nejvyšší soud byl povinen přijati dovolací odpověď, tímto jazykem sepsanou. Stěžovatelka domáhala se ovšem také toho, aby nejvyššímu soudu bylo nařízeno dovolací odpověď přijati a ji vyříditi, zejména pokud jde o útraty. Tento petit byl v pořadí instančním naříkaným rozhodnutím zamítnut proto, že věc sama, t. j. spor, byla již ukončena, takže není možná již náprava, třeba jazykový spor dopadl pro stěžovatelku příznivě, neboť petit strany dotýká se rozhodnutí ve věci samé a přesahuje tedy meze přípustné dovolací stížnosti. —

Stížnost vytýká naříkanému rozhodnutí nezákonnost a uvádí, že dovolací odpověď nebyla nejvyšším soudem dosud vůbec vyřízena s hlediska předpisů civilního řádu soudního. Po názoru stíž-

nosti vyřídil ji nejvyšší soud jen s hlediska správního, neboť posoudil ji jen s hlediska jazykového, a stěžovatelka byla proto oprávněna dozorčí stížností domáhati se toho, aby nejvyššímu soudu bylo nařízeno vyříditi dovolací odpověď i s hlediska civilního řádu soudního. Vycházejíc s tohoto hlediska, dovozuje pak stížnost, že jest mylný názor ministerstva, že náprava není již možná. Je možná proto, poněvadž nejvyšší soud nerozhodl o dovolací odpovědi dosud vůbec jako úřad soudní, nýbrž jen s hlediska správního, takže nešlo by o žádnou změnu soudního výroku judikátního, kterého dosud vůbec nebylo, a jehož se stěžovatelka právě domáhá.

Nejvyšší správní soud neshledal však námitky stížnosti odůvodněnými. Celá stížnost a její námitky jsou zbudovány na myšlence, že výrok nejvyššího soudu, obsažený v jeho rozsudku, není soudním judikátem, nýbrž jen rozhodnutím správním. Ale v tom právě se stížnost mylí. Nejvyšší soud, rozhoduje o dovolání strany, má a musí také zkoumati, zda dovolací odpověď, podaná odpůrcem, hodí se k tomu, aby byla předmětem jeho meritorních úvah. Musí tedy nejprve zkoumati odpověď tu po stránce formální, zejména byla-li podána včas a je-li formálně bezvadná. Dojde-li k názoru, že jejímu věcnému projednání brání některá formální vada, odmítne ji, t. j. věcně k ní nehledí. I tato činnost jest výkonem moci soudcovské, a výrok o odmítnutí dovolací odpovědi jest aktem judikatury. Nikdo nebude snad vážně pochybovati o tom, že jde o akt soudní judikatury, odmítne-li nejvyšší soud dovolací odpověď proto, poněvadž nevyhovuje předpisům § 507, odst. 3, civ. ř. s. — Jazykovým zákonem, který ustanovil v § 1, že jazyk československý jest státním oficiálním jazykem republiky, a jest tedy zejména jazykem, v němž s výhradou toho, co ustanovuje se v §§ 2 a 5 a s výjimkou toho, co bude podle § 6 ustanoveno pro Podkarpatskou Rus, děje se úřadování všech soudů, ... stanovena ovšem další podmínka, na níž je závislá otázka, lze-li nějaké podání strany u soudu učiniti předmětem věcných úvah. Neboť § 1 jazykového zákona, mluvě o úřadování soudů, úřadů atd., má na zřeteli i jazyk, v němž se smějí na soudy a úřady obracet strany (srovnej nálezy Boh. A 3144, 4907). Ovšem stanoví § 7 jazykového zákona, že spory o užití jazyka při soudech, úřadech ... vyřizují příslušné orgány státní správy odděleně od věci, ve které vzešly. Z toho plyne, že soudy, uvažující o tom, zda podání strany, učiněné v jiném jazyku než státním, může a má býti předmětem jich věcné úvahy, řeší jen otázku prejudicielní, když k vlastnímu jejímu řešení povolány jsou orgány správy státní. Na podkladě vyřešení této předchozí otázky pak rozhodnou, může-li podání strany býti předmětem meritorních úvah, věcného rozhodování, či je-li nutno je odmítnouti jako nezpůsobilé, aby bylo podnětem k meritorním úvahám. Výrok o odmítnutí podání, jež nevyhovuje jazykovým předpisům, jest však a zůstává judikátním výrokem soudním, jehož důvodem je pro stranu nepříznivé rozřešení prejudicielní otázky jejího jazykového

práva. V tomto stadiu nejde ještě o řešení jazykového sporu, který v té době ještě vůbec nevznikl. Předmětem rozhodování soudního je tu právě jen otázka, má-li podání strany býti vyřízeno v meritu, či má-li býti odmítnuto.

Aplikuje tyto úvahy na daný případ, dospěl nejvyšší správní soud k tomuto závěru: Výrok, obsažený v rozsudku nejvyššího soudu, že dovolací odpověď se odmítá, jest judikátním výrokem, jímž nejvyšší soud při výkonu své moci soudcovské ve smyslu civilního řádu soudního o odpovědi té rozhodl, uznáv ji proto, že po stránce jazykové nevyhovuje zákonným předpisům, za nezpůsobilou, aby bylo k ní věcně přihlíženo. Rozhodnutí to je tedy aktem judikatury soudní a vyřídilo odpověď tu s hlediska civilního řádu soudního, odmítnuvši ji jako nezpůsobilou, aby byla předmětem věcných úvah nejvyššího soudu.

Proto nemohl nejvyšší správní soud shledati odůvodněným stanovisko hájené stížností, že o dovolací odpovědi bylo rozhodnuto jen s hlediska správního, nikoli však s hlediska civilního řádu soudního.

I další svrchu již uvedené vývody stížnosti vybudovány jsou na názoru, že nejvyšší soud rozhodl o dovolací odpovědi stěžovatelčině jen s hlediska správního. Jen z toho, že po názoru stížnosti dovolací odpověď s hlediska procesního dosud vyřízena nebyla, dovozuje stížnost, že oprávněna byla žádost, aby nejvyššímu soudu bylo nařízeno vyřídit dovolací odpověď s hlediska procesního, a jen s tohoto hlediska brojí stížnost proti názoru, vyslovenému v naříkaném rozhodnutí, že náprava není možná.

Ale dovodil-li nejvyšší správní soud svrchu, že je mylná premisa stížnosti, že o dovolací odpovědi stěžovatelčině nebylo s hlediska procesního rozhodnuto, a že nebyla s hlediska toho vyřízena, padají tím také svrchu uvedené námitky stížnosti jediné o tuto mylnou premisu opřené.

Vycházeje z těchto úvah shledal nejvyšší správní soud námitky stížnosti neodůvodněnými a dospěl proto k zamítnutí stížnosti.

N á l e z n e j v y š š í h o s p r á v n í h o s o u d u z e d n e 17.
ú n o r a 1931, č. 15449/30. Dr. J. Říha.

Nejde o skutkovou podstatu přečinu proti bezpečnosti cti, dal-li manžel do novin prohlášení, že za svou manželku žádné dluhy platiti nebude.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost soukromé obžalobkyně do rozsudku krajského jako kmetského soudu v O. ze dne 13. srpna 1929, jímž byl obžalovaný podle § 259, čís. 3 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro